נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה במשנתינו (לעיל נב:), האם הקדש מתחלל אף במזיד או לא, הגמרא מביאה כאן משנה בענין ספק קרבן, והיא תולה את הדין המבואר בה במחלוקת זו: **תְּנַן הָתָם** במסכת שקלים (פ"ז מ"ד), **בְּהֵמָה** הראויה לקרבן **שֶׁנִּמְצֵאת** על **הדרך מִירוּשָׁלַיִם** עד **לְמִגְדַּל עֵדֶר, וּכְמֶדְתָּהּ לְכָל רוּחַ** – וכן אם נמצאת בצד אחר של ירושלים, כשיעור המרחק שמירושלים עד מגדל עדר, אנו חוששים שמא הבהמה יצאה מירושלים, וכיון שרוב הבהמות היוצאות מירושלים הם קרבנות, יש להסתפק בבהמה זו בכל הקרבנות שהיא ראויה להם, ולכן הדין הוא, שאם הבהמות שנמצאו היו **זְכָרִים** שראויים להקרבה לקרבן עולה, הרי הם **עוֹלוֹת**, ואם נמצאו **נְקֵבוֹת** שאינן ראויות לעולה, שנאמר בפרשת העולה (ויקרא א ג) 'זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ', הרי הם **זִבְחֵי** [־קרבנות] **שְׁלָמִים**, שכן נקבות ראויות לקרבן שלמים, שנאמר בפרשת השלמים (שם ג א) 'אִם זָכָר אִם נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ'. הגמרא הבינה שכוונת המשנה שמקריב את הבהמה עצמה שמצא. ולכך מקשה על המשנה, **אֶלָּא** כשמצא בהמות **זְכָרִים, עוֹלוֹת הוּא דְּהָוֹו** – האם הם ראוים להיות רק קרבן עולה, אבל **זִבְחֵי** [־קרבנות] **שְׁלָמִים לֹא הָוֹו** – וכי אינם יכולים להיות קרבן שלמים, והרי נאמר (שם) 'וְאִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ וגו' אם זָכָר אם נְקֵבָה', אם כן יתכן שבהמה זו הוקדשה לשלמים, וכיצד אפשר להקריבה לעולה. הגמרא מתרצת שודאי לא מקריבים את הבהמה עצמה שנמצאה, אלא כוונת המשנה לדין אחר: **אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, הָכָא** – כאן, במשנה זו, **בְּבָא לָחוּב בִּדְמֵיהֶן עַכְּסִנָּן** – מדובר במי שבא להתחייב לתת להקדש את דמיהם כדי להוציא את הבהמות לחולין. כלומר, שאדם זה המוצא קיבל על עצמו לתקן את כל הספיקות שיש בבהמות אלו ולהוציאם לחולין, על ידי שיביא מעות ויפדה עליהם את קדושת הבהמה שמצא, וממעות אלו יקריב אחר כך קרבנות אחרים, והדין הוא, שצריך להקריב מן הדמים כל אחד מן הקרבנות שיתכן שבהמה זו הוקדשה להם. **וְהָכִי קָאָמַר** – כך כוונת המשנה לומר, שאם מצא בהמות זכרים, מספק מתחייב אף בדמים של קרבן עולה [חוץ ממה שמתחייב בקרבן שלמים], משום **שחַיְישִׁינַן שֶׁמָּא** בהמות אלו היו **עוֹלוֹת**. **ומשנה זו כשיטת רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאָמַר** במשנה (לעיל נב:) שאם חילל את **הֶקְדֵּשׁ בְּמֵזִיד** הרי הוא **מְתְחַלֵּל**, דהיינו שאפשר במזיד להוציא דבר הקדש לחולין, ולכן התירו לו לחלל את הבהמה על דמים אחרים או בהמות אחרות, ויתפסו בקדושת הקרבן.

הגמרא מקשה על תירוץ זה: **וְקִדּוּשַׁת הַגּוּף מִי מְתְחַלֵּל** – האם קרבנות שאין בהם מום שקדושים למזבח והם קדושים 'קדושת הגוף' אפשר להוציאם לחולין, **וְהָתְנַן** במעילה (יט:), **אֵין מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל בְּמוּקְדָּשִׁין** – אין אדם מתחייב משום מעילה בהקדש, לאחר שאדם אחר כבר מעל בדבר והתחייב, משום שכבר התחלל ויצא לחולין על ידי מעילת הראשון, **אֶלָּא** אם עשה כן **בִּבְהֵמָה** הקדושה למזבח והיא ראויה לקרבן, **וּבִכְלֵי שָׁרֵת** שבבית המקדש **בְּלָבָד**, משום שכלי שרת ובהמה תמימה קדושים קדושת הגוף ואינם יוצאים לחולין לעולם, ולכן שייך להתחייב בהם שוב ושוב משום מעילה. מבארת הגמרא, **כֵּיצַד** שייך הדין שימעל אדם בשנית בבהמת קרבן ובכלי שרת, כגון כשהָיָה אדם **רוֹכֵב עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה** הקדושה לקרבן, ולאחר מכן **בָּא חֲבֵירוֹ וְרָכַב** עליה, **וּבָא חֲבֵירוֹ** אחר **וְרָכַב** אף הוא עליה, הדין הוא **שכּוּלָּם מָעֲלוּ** בהקדש וחייבים בקרבן מעילה, משום שלא יצא הקרבן לחולין על ידי רכיבת הראשון עליו ללא שנולד בו מום. וכן אם הָיָה אדם **שׁוֹתֶה בְּכוֹס** של **יַיִן** שהוא מכלי השרת שבבית המקדש, ולאחר מכן **בָּא חֲבֵירוֹ וְשָׁתָה** אף הוא מכוס זו, **וּבָא חֲבֵירוֹ** אחר **וְשָׁתָה** אף הוא ממנה, הדין הוא **שכּוּלָּם מָעֲלוּ** בהקדש וחייבים בקרבן מעילה, משום שלא יצאה הכוס של כלי השרת לחולין על ידי שתיית הראשון ממנה. ומפורש במשנה זו, שאם מעל אדם בקרבנות תמימים הקדושים בגופם למזבח לא הוציאם לחולין במעילתו, ואם כן כיצד אמר רבי אושעיא שאפשר להוציא את הקרבן לחולין על ידי חילולו אף ללא שנולד בו מום. מתרצת הגמרא: **הָהִיא** – המשנה האומרת שבהמה הראויה לקרבן וכלי שרת אינם יוצאים לחולין, כשיטת **רַבִּי יְהוּדָה הִיא**, שהרי במשנה זו שנינו שאין מעילה אחר מעילה בשאר הקדש שקדוש 'קדושת דמים', משום שיצא לחולין במעילה הראשונה, ואף על פי שמעל בשוגג [שהרי במזיד אינו חייב משום מעילה], וזה כשיטת רבי יהודה שאמר במשנה (לעיל נב:) שהקדש שחיללו בשוגג מתחלל. ולפי שיטתו קרבנות הקדושים בגופם למזבח אינם מתחללים במעילת הראשון. אבל **הָא** – המשנה בשקלים לגבי בהמה שנמצאה, ששנינו בה לפי תירוץ רבי אושעיא שאפשר לחלל בהמת קרבן אף ללא מום, היא כשיטת **רַבִּי מֵאִיר** שהקדש שחיללו במזיד מתחלל אף כשהוא קדוש למזבח בקדושת הגוף.

הגמרא מקשה על תירוץ זה: הרי אף שנחלקו רבי מאיר ורבי יהודה בענין חילול הקדש במזיד ובשוגג, מכל מקום **מַשְׁיטתו דְּרַבִּי יְהוּדָה נְשְׁמַע** ונבין **לְשִׁיטת רַבִּי מֵאִיר**, שהרי נחלקו רק אם הקדש מתחלל בשוגג או במזיד, אבל לא נחלקו איזה סוג הקדש מתחלל ואיזה אינו מתחלל, ומה שאינו מתחלל לשיטת רבי יהודה בשוגג, אינו מתחלל אף לשיטת רבי מאיר במזיד. ויש ללמוד כך. **לָאו** – האם לא **אָמַר רַבִּי יְהוּדָה** במשנתינו (לעיל נב:) שהֶקְדֵּשׁ שקדוש בקדושת בדק הבית **שחיללו בְּשׁוֹגֵג, מְתְחַלֵּל**, וזהו עיקר החילול, **ומכל** מקום הוא סובר שדבר שקדוש בקְדוּשַׁת הַגּוּף **לֹא מְתְחַלֵּא** – אינו מתחלל אפילו בשוגג. ואם כן **לְרַבִּי מֵאִיר נַמִּי** נאמר, **אַף עַל גַּב** דְּסבר (שם) שהֶקְדֵּשׁ דווקא **בְּמֵזִיד מְתְחַלֵּל**, מכל מקום כל זה בהקדש שקדוש בקדושת דמים לבדק הבית, אבל דבר שקדוש בקְדוּשַׁת הַגּוּף אף הוא סבר שלֹא **מְתְחַלֵּא** – אינו מתחלל אף אם חיללו במזיד. וממילא עדיין קשה ממשנה זו שמבואר בה שאף לאחר שמעל בקרבן וחיללו לא יצא הקרבן לחולין, ואף שעשה כן במזיד, ושלא כדברי רבי אושעיא. מתרצת הגמרא: **הָתָם** – במשנתינו שאמר רבי יהודה שדווקא בהקדש שקדוש בקדושת דמים לבדק הבית אם חיללו בשוגג מתחלל, אבל בקרבן הקדוש בקדושת הגוף אם חיללו לא יצא לחולין, הוא משום שלֹא **קָא מְכַוְּין לְאַפּוּקֵינְהוּ לְחוּלִּין** – לא נתכוין לחללם ולהוציאם לחולין אלא עשה כן בשוגג, שהרי אינו יודע שהם של הקדש. אבל **הָכָא** כשחיללו במזיד, שסבר רבי מאיר שמתחלל, הרי **קָא מְכַוְּין לְאַפּוּקֵינְהוּ לְחוּלִּין** – הטעם בזה הוא, כיון שהוא מתכוין לחללם ולהוציאם לחולין, וממילא אף בקרבנות הקדושים בקדושת הגוף שייך טעם זה, ועל כן סובר רבי מאיר שאף הם מתחללים, וכפי שביאר רבי אושעיא את המשנה בשקלים. הגמרא מקשה קושיא אחרת על דברי רבי אושעיא: **אֵימַר דְּשָׁמַעְתְּ לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר** – באיזה סוג הקדש שמענו שלפי רבי מאיר הקדש במזיד מתחלל ויוצא לחולין, **בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים**, היינו בסתם הקדש שהוא מקדשי בדק הבית, וכן בקרבנות כגון עולה וחטאת שהם קדשי קדשים של מזבח, שעולים כולם לגבוה כקדשי בדק הבית. אבל **בְּקָדָשִׁים קַלִּים**, כגון הבהמה שמצא בדרך, שיתכן שהיא שלמים שהם קדשים קלים, שיש בהם חלק לבעלים, **מִי שָׁמַעְתְּ לֵיהּ** – האם שמעת שאף בזה סובר רבי מאיר ששייך חילול כשמחלל במזיד, כפי שאמר רבי אושעיא. מתרצת הגמרא, **אָמַר** לֵיהּ **הָהוּא מְרַבָּנָן** וְרַבִּי **יַעֲקֹב שְׁמֵיהּ**, הרי בכָל **וָחוֹמֶר** אפשר ללמוד שאף קדשים קלים מתחללים במזיד ויצאים לחולין, שאם **קָדְשֵׁי קָדָשִׁים** שהם חמורים יותר, שכולם עולים לגבוה, מכל מקום לרבי מאיר אם חיללם במזיד הרי הם **מְתְחַלְּלִים** ויוצאים לחולין, **קָדָשִׁים קַלִּים** שקדושתם קלה יותר, שכן יש בהם חלק לבעלים, **לֹא כָּל שֶׁכֵּן** שאם חיללם במזיד יצאו לחולין על ידי כך. הגמרא מביאה מאמר לסייע לדברי רבי יעקב: **אִיתְּמַר נַמִּי** – חילוק זה נאמר בבית המדרש על ידי אמורא נוסף, **שאָמַר רַבִּי חָמָא (ברבי עקיבא) [בַּר עוּקְבָא]**, כך **אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי מֵאִיר, הֶקְדֵּשׁ** שחיללו **בְּמֵזִיד, מְתְחַלֵּל** – יוצא לחולין, **ואם** חיללו **בְּשׁוֹגֵג, אֵין מְתְחַלֵּל, אֶחָד** – בין אם עשה כן **בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְאֶחָד קָדָשִׁים קַלִּים**, שכן כָּל **וָחוֹמֶר** הוא, שאם **קָדְשֵׁי קָדָשִׁים** החמורים **מְתְחַלְּלִים** במזיד, **קָדָשִׁים קַלִּים** הקלים **לֹא כָּל שֶׁכֵּן** שמתחללים במזיד. וכיון שאם חילל בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים במזיד, הרי הם יוצאים לחולין לשיטת רבי מאיר, אם כן לצורך תיקון ההקדש, כגון שיקריבו בהמה שנמצאה לקרבן הראוי לה שלשמו הוקדשה מתחילה, יכול לחללם לכתחילה, וכפי שביאר רבי אושעיא.

הגמרא מקשה על שיטת רבי אושעיא, שבהמה שנמצאת מחללים את הבהמה כשהיא תמימה על מעות או בהמות אחרות, כדי שיקריבו את הקרבן הראוי: תָּהֵי בָּהּ רַבִּי יוֹחָנָן – עיין ודקדק רבי יוחנן בשיטת רבי אושעיא, והקשה, וְכִי אוֹמְרִים לוֹ לְאָדָם שבא לחלל בהמה זו על מעות או בהמות אחרות, עָמוֹד וַחֲטֹא ותחלל בהמה זו במזיד כשהיא תמימה, על אף שאסור לעשות כן, בְּשָׁבִיל שֶׁתּוּכְלוּ לתקן הקרבתה לקרבן הראוי לה. אֶלָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שאכן אינו פודה ומחלל את הבהמה בעודה תמימה, וגם אינו מקריבה, אלא מַתִּין לָהּ עַד שֶׁתִּתּוֹמֵם – שיפול בה מום קבוע, וממילא אינו יכול להקריבה, ואז מותר לפדותה ולחללה, וּמַיְיתֵי – ומביא שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת של חולין תמימות, שאחת מהן תהא מיועדת לקרבן עולה, והשניה לקרבן שלמים, וּמַתְנֶה, שאם הבהמה שנמצאה היתה קרבן עולה, תהא הבהמה שהביא קרבן עולה תחתיה, והשניה תהא שלמי נדבה, ואם הבהמה שנמצאה היתה קרבן שלמים, תהא הבהמה קרבן שלמים תחתיה, והשניה תהא עולת נדבה. *

הגמרא דנה בדינים המבוארים במשנה כשמצא בהמה סמוך לירושלים: אָמַר מָר, כשמצא בהמות זְכָרִים יש לחוש שהם הוקדשו לְעוֹלוֹת, ומבואר לעיל שמסיבה זו יקרבו אף לעולות, דהיינו שיחללם על מעות או בהמות אחרות, ויקריבם לעולה ולשלמים. מקשה הגמרא, דְּיֵלְמָא תּוֹדָה הִיא – והרי יתכן שבהמה זו הוקדשה לקרבן תודה, ואם כן הרי אינו מקריב את הבהמה לשם הקרבן הראוי לה. מתרצת הגמרא, דְּמַיְיתֵי נַמֵּי תּוֹדָה – אכן כוונת התנא במשנה שמביא אף בהמה נוספת לקרבן תודה ומתנה עליה, שאם הבהמה שמצא אכן היתה קרבן תודה, תקרב בהמה זו שהביא לקרבן תודה תחתיה, ואם לא היתה קרבן תודה, תקרב בתורת נדבה. מקשה הגמרא, וְהָא בָּעֵיָא לֶחֶם – והרי התודה טעונה הבאת ארבעים חלות לחם (ויקרא ז יב־יג), ולא מבואר במשנה שיש להביאם. מתרצת הגמרא, דְּמַיְיתֵי נַמֵּי לֶחֶם – אכן צריך להביא אף לחמי תודה.מקשה הגמרא: וְדִילְמָא אָשָׁם הוּא – והרי יתכן שהבהמה שנמצאה היא קרבן אשם, ואם יקריב רק עולה או שלמים נמצא שאין הבהמה קריבה לקרבן הראוי לה. מתרצת הגמרא, שֶׁאָשָׁם קרב כשהוא בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים – דהיינו בשנתו השניה, משום שאז הוא נקרא איל, ובאשם גזילות ואשם מעילות ואשם שפחה חרופה נאמר שצריך 'איל', וְאִישְׁתַּכַּח – והקרבן שנמצא היה בֶּן שָׁנָה – דהיינו בשנתו הראשונה, ולכן אין להסתפק שמא הבהמה שנמצאה הוקדשה לאשם. מקשה הגמרא, אף שהקרבן שנמצא היה בתוך שנתו, עדיין יש לחוש וְדִילְמָא – שמא אָשָׁם מְצוֹרָע הוּא, שכתבה בו התורה (שם יד יב) שצריך להביא 'כבש', וכן יתכן שֶׁאָשָׁם נָזִיר הוּא, שאף בו כתבה התורה (במדבר ו יב) שצריך להביא כבש בן שנתו, ואם כן מדוע מקריב את הזכר שמצא רק לעולה או לשלמים. מתרצת הגמרא, אשמות אלו לֹא שְׁכִיחֵי – אינם מצויים, ולכן אין לחשוש שמא הבהמה שנמצאה היא אחד מאשמות אלו.

מקשה הגמרא: וְדִילְמָא קרבן פֶּסַח הוּא, שטעון הבאת שה תמים כבש או עז, וצריך להיות זכר בשנתו הראשונה (שמות יב ה). מתרצת הגמרא, שאם מצא את קרבן הַפֶּסַח בִּזְמַנּוֹ, דהיינו קודם הפסח בזמן שהוא עדיין ראוי ליקרב לקרבן פסח, הרי מְזֻהָר וְהִירֵי בֵּיהּ – הבעלים נזהרים בו, ואם כן אין לחשוש שמא הוא קרבן פסח. וְאִם מצאוהו שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ, היינו כשכבר עבר זמן הקרבתו ושוב אינו ראוי להיקרב לקרבן פסח, הרי באופן זה קרבן שָׁלָמִים הוּא (זבחים ח:), וקרבן זה הרי הוא כבר מביא ומחלל עליו את הבהמה שמצא.מקשה הגמרא: וְדִילְמָא בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר נִינְהוּ – והרי יתכן שהבהמה שמצא היא בכור או מעשר בהמה, וכיצד מקריבה רק לעולה או שלמים. מתרצת הגמרא, הרי קרבנות אלו אי אפשר לחללם על בהמות אחרות, שהרי הם קדושים בגופם למזבח, אלא לְמַאי הִילְכְתָא – לצורך איזו הלכה הגמרא חוששת לקרבנות אלו, בהכרח לְעִנְיַן מֵיכָלִינְהוּ בְּמוּמָן – שיוכלו לאכלם כשנפל בהם מום, שכן ספק בכור ומעשר נאכלים לבעליהם לאחר שנפל בהם מום, משום שאי אפשר לפדותם, והרי (הָכִי) [הַנֵי] נַמֵּי – אף הבהמות שנמצאו ופודים אותם מספק על מעות או בהמות אחרות, בְּמוּמָן מְתָאֲכְלֵי – נאכלים לאחר שנפל בהם מום בתורת בכור ומעשר.

הגמרא דנה בהמשך דיני המשנה לגבי בהמות נקבות שנמצאות בסביבות ירושלים: אָמַר מָר, מצא נְקֵבוֹת יקרבו לִזְבְחֵי שְׁלָמִים. מקשה הגמרא, דְּיֵלְמָא קרבן תּוֹדָה הִיא, שהרי אף קרבן תודה אפשר להביא נקבה. מתרצת הגמרא, דְּמַיְיתֵי – אכן צריך להביא גם קרבן תּוֹדָה. מקשה הגמרא, וְהָא בָּעְיָן – והרי צריך להביא ארבעים חלות לֶחֶם יחד עם התודה, כמו שכתבה התורה בענינה (ויקרא ז יב־יג). מתרצת הגמרא, דְּמַיְיתֵי נַמֵּי – אכן מביא גם לֶחֶם.מקשה הגמרא: וְדִילְמָא קרבן חַטָּאת הִיא. מתרצת הגמרא, חַטָּאת היא בשבה בַּת שְׁנָתָהּ (ויקרא ה ו, יד י), וְאִישְׁתַּכַּח – והמשנה עוסקת כשנמצאה בהמה בַּת שְׁתֵּי שָׁנִים, ולכן אינה יכולה להיות קרבן חטאת אלא שלמים. מקשה הגמרא, וְדִילְמָא הבהמה בת שתי השנים שנמצאה היא חַטָּאת שֶׁעָבְרָה שְׁנָתָהּ ולא הקריבוה, ודינה מבואר להלן שהולכת למיתה. מתרצת הגמרא, שמקרה כזה של קרבן חטאת שעברה שנתה לֹא שְׁכִיחַ – אינו מצוי, כיון שאדם שהקדיש קרבן לחטאת מקריבו מיד, ולכך אין לחשוש לכך. שואלת הגמרא, אִשְׁתְּכַח בַּת שְׁנָתָהּ מַאי – מה הדין במקרה שנמצאה כשבה או שעירה בתוך שנתה הראשונה. משיבה הגמרא, תַּנְיָא – שנינו דין זה בברייתא, חֲנַנְיָא בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר, עַז בַּת שְׁנָתָהּ שנמצאה סביבות ירושלים, יקריבה לְקרבן חַטָּאת. שואלת הגמרא, לְחַטָּאת סַלְקָא דַּעְתָּךְ – וכי יעלה על הדעת שמקריבה לקרבן חטאת ממש, והרי יתכן שלא הקדישה לחטאת אלא לשלמים או תודה. אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי, כוונת התנא בברייתא לומר, שאם מצא בהמה נקבה בת שנתה, נוהג בה כְּדִין חַטָּאת שאינו יכול להקריבה, שדינה מבואר בברייתא (תמורה טז.) שהולכת למיתה. וכיצד יעשה, כּוֹנְסָהּ לְכִיפָּה – יכניס את הבהמה לחדר סגור, וְהִיא מֵתָה מֵאֵלֶיהָ מאחר ואין נותנים לה מזונות. *

תָּנוּ רַבָּנָן, אֵין לוֹקְחִים בְּהֵמָה בְּמַעוֹת הקדושים בקדושת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, מחוץ לירושלים, שהרי צריך להעלותה לירושלים, ונאמר בענין זה (דברים יד כה), 'וְנָתַתָּה בַּכֶּסֶף וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ וְהָלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ', דהיינו שדווקא כסף שיש בו צורה יעלה לירושלים ולא דברים אחרים.